

Historisk samfunds sommermøde i Varde 22. aug.

Egentlig skulde det, i lighed med hvad man har i Vejle og Ringkøbing amter, have været en udflugt nok så meget som et møde, en udflugt til steder, hvor et eller andet historisk minde eller et stykke ejendommeligt natur kunde tale til deltagerne; men vi fandt det forsigtigst og bedst at begynde på denne mere beskedne måde, hvor der ingen store krav stilledes til transportmidler.

Og dette vort første forsøg med et sådant sommerstævne må vist siges at være vellykket. Da man samledes på Varde slotsbanke ved 14-tiden, var der mødt henved 150 mennesker. Desværre var adjunkt Lindberg Nielsen bleven syg og kunde ikke selv holde sit foredrag om borgen i Varde, som for 500 år siden endnu lå her, men som også ganske kort efter, 1439, blev ødelagt. Lærer H. K. Kristensen, Lunde, læste så manuskriptet, og det gjorde han så godt, at tilhørerne fulgte fremstillingen med megen opmærksomhed. Derefter var der kaffebord i haandværkerforeningens sal, hvor Søren Alkærsig talte om »vestjyder«, idet han ved eksempler og småhistorier belyste nogle hovedtræk i karakteren: Umiddelbarheden, jævnheden og selvhævdelsen. Derefter var ordet frit, og der blev holdt ikke så få taler.

Det næste led i stævnet var et møde ude ved Wallenstejnstenen på Arnbjerg, hvor lærer H. K. Kristensen gav en kraftig, men sand skildring af, hvad Varde by og omegn måtte gennemgå af beskatning, udplyndring og anden overlaster, især i den lange tid, 20 måneder, da Wallenstejns hårde og rå soldater huserede her, men også siden da Torstensens svenskere plyndrede egnen. — Derefter mødtes man paa museet, hvor museumsbestyrelsens formand, fhv. borgmester Niels Jensen bød velkommen og takkede historisk samfund, fordi det havde lagt sit første sommermøde i Varde. I forhallen fortalte viceinspektør Grunnet Jepsen forsamlingen om museets samlinger og om den forsvundne Nicolaj kirke, hvorefter man besøgte museet.

Historisk samfunds nye formand, forfatteren Salomon J. Frifelt, takkede de forskellige talere, ligesom han også ude på slotsbanken holdt en smuk indledningstale, som sluttede med følgende digt til Varde, »hjemstavnens by«:

HJEMSTAVNENS BY

— En Klynge af Tage med Kirkespir rakt
mod Sky som en manende Finger.
En sivkranset Borgtomt for Minderne Vagt
i Engen, hvor Hjertegræs svinger.
En Aa, der kan svulme saa bred som en Flod,
men oftest har mumlende Stemme.
Og Enge saa bløde som Fløjl under Fod!
— Langs Fjærnet gaar Lynghedens Bræmme.

— Det sker vel, at Havet kan aande sin Gus,
lidt skarp er og Blæsten fra Vester.
Men Engen gaar tæt til det yderste Hus,
som Viber i Vaartiden gæster.
Og vel staar her Abild med krogede Knæ,
lidt knudret af Gigt vokser Bøgen.
Men Hylden gror frodig i Gavlenes Læ,
saa Blomstersne drysser langs Smøgen.

— Og færdes vi langt fra den hjemlige Stavn,
 hvor Skove vil Udsynet stænge,
 da nager os lønligt i Hjertet et Savn
 mod Heden og Aæn og Enge.

— Vi vandrer i Mindet ad Ungdommens Sti
 til »Lunden« og Arnbjerg Kilde.
 Og Parrene hvisker og tripper forbi
 som forhen, vi gik her lidt silde.

— Du Hjemstavnens By ved den glidende Aa
 — for os engang størst mellem Stæder!
 Nu finder vi Gaderne snævre og smaa
 og toppede Sten, hvor vi træder.
 Men hjemlig er Duften af Mados og Stald,
 og hjemligt, hvad Skiltene melder.
 og Svalerne svitter mod Portenes Hjald,
 hvor Børnetøj nyvasket smælder. —

— Det lufter af Brise og gryende Dag
 fjernt ude fra Vidjernes Buer —
 — Graa Røgstriber vimpler som flossede Flag
 om Tagenes kurrende Duer.
 Ny stiger en Sang fra Maskinernes Jag,
 den Fremtidens Hymne vi følger.
 — Men Aaløbet mumler i glidende Mag
 om Slægtled, der skifter som Bølger.

Virksomheden 1937.

For det svundne år kan samfundet notere en glædelig fremgang i medlemstallet. Der har nemlig været en tilgang af 2 nye medlemmer i afdeling I (biblioteker o. lign.), 56 i afdeling II og 3 abonnenter. Afgangen har været 22 medlemmer, heraf 8 ved døden, samt 1 abonnent. Således bliver der ialt en fremgang på 36 medlemmer og 2 abonnenter.

Det bemærkelsesværdige er, at det er nogle ganske få mænd, der har skaffet de 56 medlemmer. Deres navne burde måske nævnes, men det er lidt vanskeligt at komme ind på. Men eksemplet siger jo det, som der også før er gjort opmærksom på, at vilde alle vore tillidsmænd omkring i sognene tage fat på lignende måde, så vilde samfundet ikke blot være ude over alle økonomiske vanskeligheder, men det vilde også ganske anderledes end hidtil kunne støtte de historiske undersøgelser, hvad enten de sker i marken eller i arkivet, som et sådant samfund må støtte, om det skal holde sig levende og i kraft.

Vi takker for de tilskud, vi i årets løb har modtaget: Fra staten, fra amtsrådet, fra antikvar Carl Petersens fond, fra Varde sparekasse, fra Esbjerg andels svineslagteri i anledning af jubilæet og fra bankpræsident G. M. Lauridsen, Port Angelos. Disse penge har været samfundet til stor hjælp i denne noget vanskelige tid.

REGNSKAB FOR AARET 1937

Indtægt	Kr.	Ø.	Udgift	Kr.	Ø.
Kassebeholdning	328	88	Aarbogens Trykning, Klichéer	659	95
Medlemsbidrag	2073	35	Papir til Aarvog 1938	150	00
Tilskud fra Staten	155	00	Forfatterhonorarer	393	50
— " Amtet	100	00	Foredrag	65	00
— " Antikvar Carl J. Petersens Fond	100	00	Aarbogens Udsendelse	342	90
— " Varde Sparekasse	10	00	Aarsbidrag til Historisk Fællesforening ..	33	36
Gave fra Bankpræsident G. M. Lauridsen, Port Angeles	22	50	Løn til Redaktør	200	00
Solgte Aarbøger	59	10	— " Kasserer og Sekretær	50	00
— Sanghefter	75	75	Alkærsigs Repræsentation ved Fællesfor- enings Aarsmøde	53	50
Renter	4	63	1200 Sanghefter	81	60
			Porto, Papir, Tryksager	116	01
			Kundgørelser	56	00
			Aarsmødet, Bestyrelsesmøder og Sommer- mødet i Varde	141	45
			Andre Udgifter	2	89.
			Kassebeholdning	583	05
			Balance...	2929	21

GRUNDFONDEN:

Grundfonden 1/1 1937	Kr. 1376 68
Indvundne Renter	" 55 60
	<u>Kr. 1432 28</u>

Dette Beløb henstaar i Landmandsbankens Afdeling i Esbjerg.

Det attesteres, at foranstaaende Regnskab er i Overensstemmelse med den os foreviste Kassebeholdning. De medfølgende Indtægts- & Udgiftsbilag er gennemregnet og afstemte med Kassebogen, uden at der har været noget at bemærke. Kassebeholdning samt Grundfondens Beholdning er os forevist.

Ladelund, Brørup, 18. Jan. 1938.

Emil Konradi.

Af Kassebeholdningen indestaar Kr. 53,31 i Post-
girokontoret, Resten i Lunde Andelskasse.

Lunde Jyll., 11. Jan. 1938.

H. K. Kristensen.

Ribe, 21. Jan. 1938.

P. Lerche Thomsen.

GENERALFORSAMLINGEN bliver i år i Hjer-
ting 18. Marts kl. 19. Offentligt møde kl. 19¹/₂. Sand-
synligvis taler N. M. Kromann, Esbjerg, og cand. mag.
Højskolelærer Roar Skovmand, Askov.

Der gøres fremdeles opmærksom på, at de årbøger
og andre skrifter, som sendes til »Fra Ribe amt«, be-
des adresseret til **S. Alkærsig, Vejen.**

Til Efterretning for Eftertiden meddeles, at Kliche-
erne, der er anvendt i Fanøs Historie og Fanø Sø-
mænd, vil blive deponeret i Centralbiblioteket i Esbjerg.

N. M. K.

Hos vor kasserer, førstelærer *H. K. Kristensen, Lunde, Jyll.* fåes fremdeles ældre årgange til 1,50 dog 1906, 1909, 1910, 1912, 1914 og 1919 undtagne. Af 1903, 1904, 1918 og 1928 er nogle få eksemplarer tilbage. Tilbudet gælder nuværende og kommende medlemmer.

I vort bibliotek, som nu indeholder mange værdifulde historiske ting, kan medlemmerne låne *gratis*. Kun porto, når bøgerne sendes tilbage. Alle landets historiske årbøger kan lånes her. Henvendelse til *H. K. Kristensen*. Hos ham fåes også *Outrupbogen* 5,50. *Askovbogen* og *Vejenbogens* første hefte hos *S. Alkærsig, Vejen*, henholdsvis 2,00 og 1,50. *Holstedbogen* hos *J. Chr. Frederiksen, Lintrup, Holsted*, 4,00. *Bækkebogen* hos lærer *Kvist, Kragelund, Bække*, 6,00. Hos fabrikant *N. M. Kromann, Esbjerg*, *Fanøs Historie*, 32,00, og *Fanø Sømænd i Storm og Stille* 1. saml. 5,00. *Kromann* sælger sine bøger til samfundets medlemmer med 20 procent rabat og mod ratebetaling.

I N D H O L D

	Side
1. Bebyggelsen og opdyrkningen i Andst herred. Af Henrik Larsen	1
2. Kapelbanken i Thorstrup. Af K. Høgsbro Østergaard ..	17
3. Sankt Gertruds kilde i Torstrup. Af H. K. Kristensen.	24
4. Kvægpest. Af Søren Alkærsig	35
5. Husmand Christen Sørensen Daugård og hans brevveksling med biskop Laub. Af August F. Schmidt.....	53
6. Af pastor N. L. Fejlbergs erindringer. Ved H. P. H. Novrup, Alslev	69
7. Om Endrupholms fæstevæsen. Af lærer M. A. Ebbesen, Stignæs	97
8. Undersøgelsen af Kærgård ældre gårdtomt. Af Søren Alkærsig	107
9. Livet som kræmmer. Af T. Kragelund	120
10. Vardehus. Af H. K. Kristensen.....	133
11. En hedeopdyrker. Af Chr. Madsen, Hodde....	137
12. Sogneskel og udskiftning. Af Søren Alkærsig	142
13. Herlighed i Alslev sogn. Af cand, jur. H. Schlanbusch	148
14. De druknede jyder. Af August F. Schmidt.....	150
15. Lidt skibsfarts historie. Ved N. M. Kromann.....	152
16. Guldfundet på Lydum hede. Af H. K. Kristensen....	156
17. En fredlysning. Af H. K. Kristensen	162
18. Esbjerg andelssvineslagteri gennem et halvt århundrede. Af Salomon J. Frifelt.....	164
19. Historisk samfunds sommermøde i Varde	183
20. Virksomheden 1937	186
21. Regnskab 1937	187
Generalforsamling 1938.....	188

Historisk samfund for Ribe amt har følgende bestyrelse: Forfatter *Salomon J. Frifelt*, Ølgod, formand; lærer *H. P. H. Novrup*, Alslev; læge *H. Torbøl*, N. Nebel; forstander *Kr. la Cour Pedersen*, Skibelund; lærer *H. K. Kristensen*, Lunde, kasserer og sekretær; fabrikant *N. M. Kromann*, Esbjerg og gårdejer *S. Alkærsig*, Vejen. Redaktionsudvalget for årsskriftet er *Alkærsig*, *Kristensen* og *Torbøl*.

PAUL SCHRØDERS BOGTRYKKERI, ESBJERG

